

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Львівський національний університет імені Івана Франка**  
**Факультет географічний**  
**Кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів**

**Затверджено**

На засіданні кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів  
факультету географічного  
Львівського національного університету  
імені Івана Франка  
(протокол № 01 від 31.08 2023р.)

Завідувач кафедри \_\_\_ проф. Зіновій ПАНЬКІВ

**Силабус з навчальної дисципліни**  
**«Ринок землі та агробізнес»,**  
**що викладається в межах ОПШ**  
**«Ґрунтознавство і експертна оцінка земель»**  
**першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для бакалаврів**  
**зі спеціальності 103 – Науки про Землю**

**Львів 2023 р.**

<b>Назва курсу</b>	Ринок землі та агробізнес
<b>Адреса викладання курсу</b>	вул. Дорошенка, 41, м. Львів
<b>Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна</b>	Географічний факультет Кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів
<b>Галузь знань, шифр та назва спеціальності</b>	10 Природничі науки 103 Науки про Землю
<b>Викладачі курсу</b>	Паньків Зіновій Павлович - доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів
<b>Контактна інформація викладачів</b>	e-mail: <a href="mailto:zinoviy.pankiv@lnu.edu.ua">zinoviy.pankiv@lnu.edu.ua</a>
<b>Консультації по курсу відбуваються</b>	Консультації відбуваються в день проведення лекцій і практичних занять, або за попередньою домовленістю за адресою : вул. Дорошенка, 41, кім. 104. Також можливі он-лайн консультації через Skype або електронну адресу. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити <a href="mailto:zpankiv@gmail.com">zpankiv@gmail.com</a>
<b>Сторінка курсу</b>	<a href="http://geography.lnu.edu.ua">geography.lnu.edu.ua</a>
<b>Коротка анотація курсу</b>	Курс «Ринок землі та агробізнес» є вибірковою у підготовці широкого кола фахівці, оскільки саме земля (земельна ділянка) є основою ведення будь-яких видів економічної діяльності, просторовим базисом розміщення усіх галузей народного господарства та їхньої спеціалізації. Навіть освоєння світового океану та ближнього космосу першочергово вимагає відведення земельної ділянки певного цільового призначення. Земля є основою забезпечення населення продуктами харчування, предметом і засобом праці у сільському та лісовому господарстві, розвитку агробізнесу, компонентом біосфери, що регулює стан навколишнього природного середовища. Кількісні та якісні характеристики земельних ресурсів є основою для встановлення їхнього використання з метою вирощування різних культур, впровадження сівозмін, проведення заходів обробки, запровадження заходів охорони та збалансованого використання, розвитку переробних галузей і забезпечення населення продуктами харчування, сировиною. З моменту виникнення приватної форми власності земля стала товаром, а володіння нею визначало соціальний статус населення. Проведення земельної реформи в Україні запустило ринок земель певного цільового призначення, вимагає знань про процедуру набуття права власності на основі різних процедур обігу земельних ділянок (дарування, спадкування, міни, іпотеки, купівлі-продажу). Україна вирізняється значним рівнем розвитку сільського господарства, агробізнесу, а його продукція експортується у більше ніж сотню держав світу та визначає рівень продовольчої безпеки. Тому, отримані знання є основою для підготовки широкого кола спеціалістів у різних галузях і особистому житті, запровадження власної справи та розвитку нових напрямів виробництва, створення нових робочих місць.
<b>Інформація про курс</b>	Навчальна дисципліна «Ринок землі та агробізнес» є вибірковою з дисциплін професійної та практичної підготовки зі спеціальності 103 Науки про Землю для бакалаврів третього року навчання, яка

	<p>викладається в п'ятому семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс охоплює основні відомості про структуру земельного фонду світу та України, його значення та переважаючі напрями використання, правові аспекти та сучасний стан ринку землі, структуру агробізнесу України та її значення у подоланні продовольчої кризи.</p>
<p><b>Мета та цілі курсу</b></p>	<p><i>Метою курсу «Ринок землі та агробізнес» є - ознайомлення студентів із значенням земельних ресурсів у житті людини та їхнім місцем у структурі природно-ресурсного потенціалу України; історичними особливостями формування права власності на землю та структурою земельного фонду України; принципами та функціями, об'єктами та суб'єктами ринку; особливостями землі як товару; правовими положеннями обігу земель в Україні; значенням агробізнесу у світі та Україні, особливостями його становлення; особливостями агробізнесу у рослинництві та тваринництві; значенням інфраструктури та інвестування у розвитку агробізнесу України.</i></p> <p><i>У навчальному курсі ставляться наступні завдання :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- набуття теоретичних знань про значення земельних ресурсів у житті людини та функціонуванні біосфери, їхні екологічні функції;</li> <li>- набуття теоретичних знань про історичні особливості землекористування та формування права власності в Україні;</li> <li>- вивчення структури земельного фонду України та її регіональних відмінностей;</li> <li>- вивчення класифікаційних одиниць земельного фонду України та правових особливостей їх використання;</li> <li>- встановлення правових положень обігу земель в Україні та особливостей землі як товару;</li> <li>- ознайомлення із значенням агробізнесу в Україні, світі та етапами його розвитку;</li> <li>- встановлення особливостей функціонування агробізнесу в рослинництві та тваринництві України;</li> <li>- встановлення значення інфраструктури та інвестування у розвитку агробізнесу.</li> </ul>
<p><b>Література для вивчення дисципліни</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>Методичне забезпечення</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Паньків З.П. Земельні ресурси: Навчальний посібник. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 272 с.</li> <li>2. Паньків З.П. Еволюція землекористування в Україні: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 188 с.</li> <li>3. Паньків З. П. Землекористування в Карпатському регіоні України: теорія, історія та сучасний стан: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 348 с.</li> <li>4. Паньків З., Наконечний Ю. Земельні ресурси. Практикум: навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.</li> </ol> <p style="text-align: center;"><b>Базова література</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>5. Горлачук В.В. Розвиток землекористування в Україні. К.: Довіра, 1999. 254 с.</li> </ol>

	<p>6. Земельні ресурси України //В.В. Медведєв, Т.М. Лактіонова. К.: Аграрна наука, 1998. 150 с.</p> <p>7. Третяк А.М., Бамбідра Д.І. Земельні ресурси України та їх використання. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.</p> <p>8. Паламарчук Л.В. Розвиток права власності на землю в Україні : навчальний посібник. Київ: МВЦ «Медінформ», 2012. 182 с.</p> <p>9. Кошкалда І.В., Тишковець В.В. Ринок землі та нерухомості: навчальний посібник. Харків : «Діса Плюс», 2016. 236 с.</p> <p>10. Добряк Д.С., Тихонов А.Г., Паламарчук Л.В. Економічний оборот землі в Україні : теорія, методологія і практика. Київ ; Урожай, 2004. 136 с.</p> <p style="text-align: center;"><b>Допоміжна література</b></p> <p>11. Деякі Інституціональні аспекти земельних відносин в Україні: Стан та напрямки вдосконалення. /За ред. С.І. Дорогунцова. Київ, 2002.134 с.</p> <p>12. Земельний кодекс України: Коментар. Харків: ТОВ «Одісей», 2002. 600 с.</p> <p>13. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України. Науково-навчальний посібник. // За ред. Н.І. Титової. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.</p> <p>14. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» // Вісник Верховної ради України, 2020. № 20.</p> <p>15. Інформаційно-аналітичний портал «Український земельний ринок» <a href="http://www.land-ukraine.com">http://www.land-ukraine.com</a></p> <p><b>Інформаційні ресурси:</b></p> <p>16. <a href="https://agribusinessinukraine.com/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2020/">https://agribusinessinukraine.com/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2020/</a></p> <p>17. <a href="https://agribusinessinukraine.com/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2021/">https://agribusinessinukraine.com/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2021/</a></p>
<b>Тривалість курсу</b>	Один семестр
<b>Обсяг курсу</b>	32 годин аудиторних занять (з них 16 години лекцій і 16 години практичних занять) та 28 годин самостійної роботи.
<b>Очікувані результати навчання</b>	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p><b>знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– значення земельних ресурсів у житті людини та функціонуванні біосфери;</li> <li>– історичні етапи формування землекористування та формування права власності на землю;</li> <li>– структуру земельного фонду України та її регіональні особливості;</li> <li>– правові положення обігу земель і України, підстави та процедуру набуття права власності на земельні ділянки;</li> <li>– значення агробізнесу в Україні, світі, етапи його формування;</li> <li>– особливості ведення агробізнесу в рослинництві та тваринництві;</li> <li>– роль інфраструктури, інвестування, кредитування у розвитку агробізнесу України;</li> </ul>

– напрями та перспективи розвитку агробізнесу України у сучасних умовах.

***вміти:***

- діагностувати земельні ресурси України за основним цільовим призначенням;
- діагностувати земельні угіддя та види економічної діяльності;
- аналізувати географію та структуру імпорту сільськогосподарської продукції України;
- аналізувати логістичні схеми переробки сільськогосподарської сировини.

Вивчення курсу сприяє розвитку таких **надпрофесійних навичок** (soft skills): доносити свою думку; когнітивна гнучкість, управляти часом, розділяти обов'язки, співпрацювати у групі під час виконання практичних робіт; позитивно налаштовуватися на результат роботи і контролювати процесом системно.

У результаті вивчення цього курсу здобувачі набувають таких компетентностей:

*Загальні компетентності:*

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

*Фахові компетентності:*

ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії розвитку географічної оболонки та її складу.

ФК 3. Здатність самостійно досліджувати природні матеріали, збирати, реєструвати та аналізувати дані за допомогою відповідних методів у польових і лабораторних умовах, інтегрувати польові та лабораторні дослідження з теорією географії.

ФК 4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки Землі.

ФК 6. Здатність використовувати географічну термінологію, наукові теорії, парадигми, концепції у дослідженні геосистем різного просторового рівня.

ФК 7. Здатність аналізувати склад і територіальну організацію природно-географічних комплексів на різних просторово-часових масштабах.

ФК 12. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі та реєструвати нові об'єкти і явища у географічній оболонці, виявляти їх властивості та притаманні їм процеси.

*Програмні результати:*

ПРН 2. Знати парадигми, теорії, концепції географії, застосовувати їх у предметній сфері, пояснювати особливості організації географічного простору.

ПРН 4. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.

ПРН 5. Використовувати польові та лабораторні методи для збору, опрацювання та аналізу інформації про природно- і суспільно-географічні об'єкти, процеси, явища.

ПРН 6. Визначати головні характеристики, процеси, історію і будову

	ландшафтної оболонки та її складових на основі сучасної методології. ПРН 7. Аналізувати склад і будову природних систем на різних просторово-часових рівнях. ПРН 13. Картографувати природно- та суспільно-географічні об'єкти і процеси, проводити типологію, класифікацію, районування.
<b>Ключові слова</b>	Земельні ресурси, обіг земель, купівля-продаж, агробізнес, земельна ділянка, структура сівозмін, експорт, агрологістика.
<b>Формат курсу</b>	Очний
<b>Підсумковий контроль, форма</b>	Залік у кінці семестру, тестування.
<b>Пререквізити</b>	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з земельних ресурсів, Ґрунтознавства, Економіки, Фізичної географії та інших дисциплін.
<b>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</b>	Лекції з презентаціями (інформативний метод, пояснювально-ілюстративний метод, опора на життєвий досвід). Лабораторні роботи – лабораторні дослідження властивостей ґрунтів. Демонстраційні методи, самостійні спостереження, розрахункові і статистичні методи, методи аналізу і синтезу. Методи стимулювання інтересу до навчання. Самостійна робота – поглиблене вивчення тем курсу, аналіз досягнутих результатів, формулювання висновків.
<b>Необхідне обладнання</b>	Ноутбук, мультимедійний проектор.
<b>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</b>	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні роботи: максимальна кількість балів <u>40</u> Роботи студенти виконують на занятті, завершують оформлення вдома, захищають (питання-відповідь на наступному занятті). Кожна лабораторна робота з 1 по 8 оцінюється максимум у 5 балів. • контрольні заміри (модулі): максимальна кількість балів <u>40</u> Модуль 1 та 2 містить 20 питань, кожне з яких оцінюється у 1 бал. • індивідуальне завдання: максимальна кількість балів <u>20</u> Підсумкова максимальна кількість балів <u>100</u> <b>Академічна доброчесність:</b> Списування, втручання в роботу інших студентів – приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. <b>Відвідання занять</b> є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і лабораторні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Усі пропущені лабораторні заняття необхідно відпрацювати, усі лабораторні роботи захистити. <b>Література.</b> Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. <b>Політика виставлення балів.</b> Враховуються бали, набрані на модульному контролі, лабораторних роботах і бали підсумкового тестування.

<p><b>Питання до модуля.</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Значення земельних ресурсів у житті людського суспільства.</li> <li>2. Земельна ділянка – як матеріальний об’єкт та об’єкт права.</li> <li>3. Структура світових земельних ресурсів.</li> <li>4. Охарактеризуйте основних етапів формування земельної власності в Галичині.</li> <li>5. Види ринку землі в Україні.</li> <li>6. Особливості земельних ресурсів як основного засобу виробництва у сільському господарстві.</li> <li>7. Елементи права власності на земельну ділянку: володіння, користування , розпорядження.</li> <li>8. Резерви світового землеробства та їхній розподіл за частинами світу.</li> <li>9. Право спільної власності на землю та його види.</li> <li>10. Об’єкти та суб’єкти ринку землі в Україні.</li> <li>11. Функції земельних ресурсів у різних галузях виробництва.</li> <li>12. Обмеження права власності на земельну ділянку.</li> <li>13. Структура земельних ресурсів України.</li> <li>14. Розподіл земель в межах ґрунтово-біокліматичних поясів.</li> <li>15. Принципи державної політики у сфері охорони земель.</li> <li>16. Категорії земель України за основним цільовим призначенням.</li> <li>17. Земельні угіддя – як основний елемент кількісного обліку земельних ресурсів.</li> <li>18. Структура і географія сільськогосподарських земель України.</li> <li>19. Географія зрошуваних земель світу.</li> <li>20. Структура порушень земельного законодавства України.</li> <li>21. Землі сільськогосподарського призначення.</li> <li>22. Класифікації категорій землевласників, землекористувачів за період реформування земельних відносин в Україні.</li> <li>23. Структура і географія лісів та інших лісовкритих площ України.</li> <li>24. Земельні ресурси тропічного ґрунтово-біокліматичного поясу.</li> <li>25. Земельні угіддя – як основний елемент кількісного обліку земельних ресурсів.</li> <li>26. Землі житлової та громадської забудови.</li> <li>27. Розподіл земельного фонду України за землевласниками, землекористувачами.</li> <li>28. Структура і географія забудованих земель України.</li> <li>29. Земельні ресурси субтропічного ґрунтово-біокліматичного поясу.</li> <li>30. Значення земельних ресурсів у житті людського суспільства.</li> <li>31. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення.</li> <li>32. Зміни у розподілі земель України за категоріями землевласників, землекористувачів.</li> <li>33. Структура земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.</li> <li>34. Особливості землі як товару.</li> <li>35. Теорії вартості товару.</li> <li>36. Історичні особливості формування ринку.</li> <li>37. Принципи ринку.</li> <li>38. Функції ринку.</li> </ol>
----------------------------------	---

	<p>39. Суб'єкти права власності на землю в Україні.</p> <p>40. Підстави набуття права власності на земельні ділянки громадянами та юридичними особами України.</p> <p>41. Норми безоплатної передачі земельних ділянок громадянам України.</p> <p>42. Роль агробізнесу в розвитку економіки України та світу.</p> <p>43. Структура виробництва основних видів продукції АПК.</p> <p>44. Структура та географія експорту з України продукції АПК.</p> <p>45. Основні етапи земельної реформи в Україні.</p> <p>46. Географія та обсяги виробництва, експорту кукурудзи з України.</p> <p>47. Географія та обсяги виробництва, експорту пшениці з України.</p> <p>48. Географія та обсяги виробництва, експорту ячменю з України.</p> <p>49. Географія та обсяги виробництва, експорту соняшника з України.</p> <p>50. Географія та обсяги виробництва, експорту сої з України.</p> <p>51. Географія та обсяги виробництва, експорту ріпаку з України.</p> <p>52. Географія та обсяги виробництва, експорту овочів з України.</p> <p>53. Нішеві культури та їхнє значення в розвитку сільськогосподарських підприємств.</p> <p>54. Органічне виробництво в Україні та його перспективи.</p> <p>55. Зрошуване землеробство України в умовах глобальних змін клімату.</p> <p>56. Місце тваринництва у структурі АПК.</p> <p>57. Рибне господарство України.</p> <p>58. Бджільництво: географія та експортний потенціал.</p> <p>59. переробна галузь АПК.</p> <p>60. Виробництво олії та експортний потенціал.</p> <p>61. Молочна галузь АПК.</p> <p>62. Виробництво та споживання цукру в Україні.</p> <p>63. Виробництво та споживання м'яса.</p> <p>64. Інфраструктура АПК.</p> <p>65. Агрологістика в сучасних умовах.</p> <p>66. Біоенетика та її зачення для АПК.</p> <p>67. Інвестиції в АПК.</p> <p>68. Процесуальний порядок створення та діяльності фермерського господарства.</p> <p>69. Оренда землі: законодавство та порядок надання землі в оренду.</p> <p>70. Порядок приватизації земельних ділянок громадянами України.</p> <p>71. Плата за землю.</p> <p>72. купівля-продаж земельних ділянок.</p> <p>73. Спадкування земельних ділянок та майна.</p> <p>74. Зміна цільового призначення земельних ділянок.</p> <p>75. Надання земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва.</p>
<b>Опитування</b>	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу

### СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
ЗГІДНО З РОЗКЛАДОМ У	<b>Тема 1.</b> Вступ. Завдання курсу. Земельні ресурси та їхнє значення у житті людини. Особливості	Лекція	1, 2, 5, 12.	2 год.	В день проведення



НАСТУПНОМУ СЕМЕСТРІ	землі як основного засобу виробництва у с/г. Історичні етапи землекористування в Україні. Структура та географія світових земельних ресурсів. Екологічні функції земель в умовах зміни клімату. <i>Привласнювальне та відновлювальне господарство. Натуральне та ринкове господарство. Регіони світового землеробства.</i>	Самостійна робота		4 год.	заняття
	<b>Практична 1.</b> Класифікаційні одиниці земельного фонду України за основним цільовим призначенням. Встановити діагностичні ознаки категорій земельного фонду за основним призначенням, склад земель та особливості їх використання. Навести приклади цих категорій.	Практична	4, 12, 13.	2 год.	В день проведення заняття
	<b>Тема 2.</b> Земельні ресурси України: структура та географія, динаміка та стан використання. Меліоровані землі та землі населених пунктів. Земельна реформа в Україні. Форми власності на землю, спільна власність. Підстави набуття права власності на землю. Розподіл земель за категоріями землекористувачів. <i>Географія та структура с/г, забудованих земель, лісів та інших лісовкритих площ. Землі природо-заповідного фонду.</i>	Лекція	1, 3, 6, 8, 10.	2 год.  4 год.	В день проведення заняття
	<b>Практична 2.</b> Класифікаційні одиниці земельних угідь та видів економічної діяльності. Форма б-зем. Встановити діагностичні ознаки земельних угідь та видів економічної діяльності.	Практична	4, 12, 13.	2 год.	В день проведення заняття
	<b>Тема 3.</b> Історичні етапи формування ринку. Види та принципи ринку, об'єкти та суб'єкти ринку, його функції. Земля як товар: особливості та процес обігу. Формування права власності на землю. Форми власності на землю. <i>Класифікація ринків за різними ознаками. Світові тенденції на ринку землі, національні</i>	Лекція	1, 9, 10, 11.	2 год.  4 год.	В день проведення заняття



	<i>тиви ведення сільського господарства в Україні: ризики та перспективи. Адаптація до змін клімату</i>	<i>робота</i>			
	<b>Практична 6.</b> Встановити географію вирощування, показники урожайності, рентабельності, експорту зернових та зернобобових, овочів, технічних культур.	Практична	16, 17.	2 год.	В день проведення заняття
	<b>Тема 7.</b> Агробізнес у тваринництві України: структура та географія. Переробка та споживання продукції тваринництва, експорт та імпорт. Рибництво та бджільництво. <i>Світові тенденції розвитку тваринництва. Вплив тваринництва на стан природного середовища.</i>	Лекція  <i>Самостійна робота.</i>	10, 15, 16, 17.	2 год.  4 год.	В день проведення заняття
	<b>Практична 7.</b> Встановити регіональний розподіл поголів'я с/г тварин і виробництва продукції тваринництва. Проаналізувати структуру та географію експорту та імпорту продукції тваринництва.	Практична	16, 17.	2 год.	В день проведення заняття
	<b>Тема 8.</b> Роль інфраструктури у розвитку агробізнесу України. Сучасний стан виробництва с/г техніки, засобів захисту рослин, добрив, насінництва. Агрологістика та географія зерносовищ. Інвестиції в АПК. <i>Світових досвід розбудови інфраструктури, налагодження логістики та екологізація в сільському господарстві. .</i>	Лекція  <i>Самостійна робота</i>	10, 15, 16, 17.	2 год.  4 год.	В день проведення заняття
	<b>Практична 8.</b> Встановити показники виробництва та наявності у регіонах України с/г техніки, ЗЗР, добрив, зерносовищ. Проаналізувати структуру та географію експорту-імпорту добрив, ЗЗР, техніки, логістичні маршрути постачання та експорту.	Практична	16, 17.	2 год.	В день проведення заняття